

ILMIÖKLUBI

Ohjaajan tietopaketti

Materiaali tuotettu Jäljillä-hankkeessa 2024-2025

- Ilmiöklubi on vaihtoehto tavalliselle lukupiirille
- Suositus: kerran lukupiirivuodessa

KAUPUNGINKIRJASTO

Aluehallintovirasto

OULU

Mikä Ilmiöklubi?

- Ilmiöklubi perustuu [Vaara-kirjastojen aikuisten mediasivistyssuunnitelmaan](#)
  - Sen lisäksi eri aiheet hyödyntävät muiden tekijöiden materiaaleja (linkitetty)
- Malli on mukautettu ja pilotoitu Jäljillä-hankkeessa 2024-2025
- Tarkoitus on mielekkäällä tavalla aktivoida ja edistää aikuisten mediataitoja
  - Oppiminen tapahtuu ns. vaivihkaa ja oivaltamalla, keskustelemalla
- Sisältö on räätälöitävissä vetäjän ja ryhmän mielenkiinnon mukaan
  - Muista ottaa huomioon sisällön avoimuus – keskustelu ei voi perustua vain jonkin aiheen hehkuttamiseen tai kritisoimiseen

Kesto ja tyyli

- Tunti, tai pidempään! Tunnissa ehtii 5-10 väittämää keskustelun laajuudesta riippuen
- Lukupiirimäinen ote: keskustellaan, aktivoidaan väitteillä ja kysymyksillä
- Keskusteleva, innostava, oivaltava, hieman haastava!
- Mielenkiintolähtöisesti aktivoidaan ja oivalletaan mediataitoja kulttuurin ja tiedon parissa
  - Annetut aiheet ovat esimerkkejä ja valmiita malleja; oman voi kehittää tai muokata olemassa olevista
- Mikä tärkeintä - ei ole opetustilanne! Oikeaa ja väärää tapaa vetää ei ole
  - Oppiminen tapahtuu oivaltamalla, kysymällä ja haastamalla*

Tavoite: herätellä ja hyödyntää mediataitoja

- Yleinen mediakriittisyys ja lähdekriittisyys
- Teeman tai viestin analysointi ja tulkinta
- Ennakkoluulot
- Valta: Kuka tekstin* on tehnyt? Missä? Miksi?
- Eri vaikutuskeinot: tunteet, järki, tarpeet, polarisaatio (me - he)...
- Median eri muodot: striimipalvelut, sovellukset, nettisivut, lehdet, uutiset,...
- Arkikokemukset

Ynnä muuta mitä oivaltaa!

Työkalu 1: Keskustelu kaikille

- Puhutaan omista kokemuksistamme ja itsestämme, ei muista.
- Puhutaan sillä osaamisella, mitä meillä on.
- Pidetään mieli avoinna muiden kokemuksille.
- Emme koita vakuuttaa muita tai olla yksimielisiä – omat mielipiteet saa olla.
- Ei tarvitse etsiä ratkaisuja tai päätöksiä.

Työkalu 2: Samaa mieltä/En osaa sanoa/Eri mieltä

- Ilmiöklubissa keskustelua herätellään väitteillä, joista osallistuja äänestävät ovatko he väittämän kanssa samaa mieltä vai ei - liikennevalomallilla

Samaa mieltä

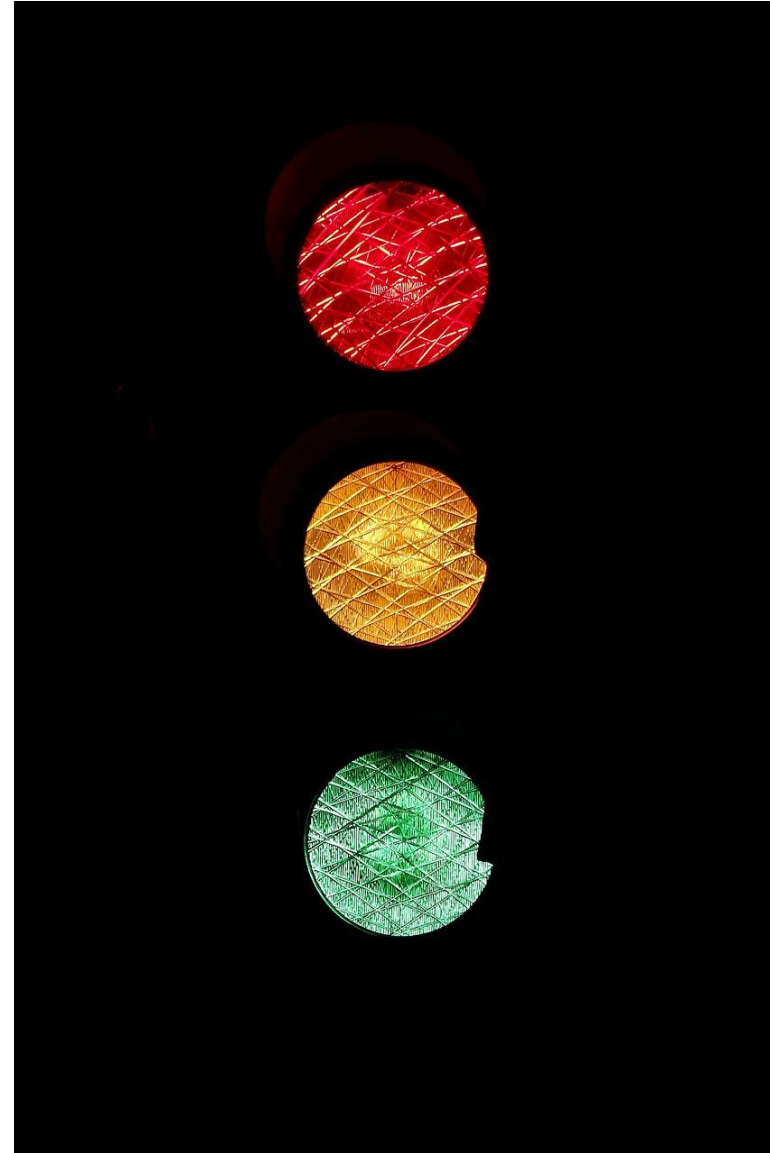
En osaa sanoa

Eri mieltä

- Äänestys tapahtuu värillisillä kartonkilapuilla
  - Kasperilla säilössä valmiit, jos et tee omia

KAUPUNGINKIRJASTO

Markkinointiteksti

Ilmiöklubi on aikuisten keskustelupiiri, jossa paneudutaan mediakulttuuriin ja -sisältöihin. Aiheiden kautta voit jakaa omia kokemuksiasi, esittää kysymyksiä tai kritiikkiä, muistella koskettavimpia tai järkyttävimpiä hetkiä. Keskustelun lomassa pohditaan, mitä ja miksi mediassa tapahtuu. Keskustelun aiheina voivat olla uutiset, elokuvat, sarjat, someilmiöt, laulujen sanat tai vaikka kirjat! Tule mukaan juuri sellaisena kuin olet!

Miten päättää tapaaminen?

- Mielekkäintä on päättää jonkin asian vinkkaukseen.
  - Jokin kirjaston palvelu, kirja, elokuva, hyödyllinen nettisivu tai työkalu
- Muista kiittää ja kehua keskustelua!
- Aina voi innostaa tutkimaan omia mielenkiintoja ja etsimään luettavaa sen perusteella
- Toivota tervetulleeksi kirjastoon!

Ohjaajan muistilista

- Ole oma itsesi!
  - Klubia ei ole käsikirjoitettu, jotta voit olla luontevasti itsesi ja käyttää omaa osaamistasi
- Innosta keskustelua omalla innostuksellasi – emme ole saarnaamassa vaan herättelemässä!
- Varaa mukaan laaja kysymysrepertuaari. Kirjoita myös omia havaintojasi ylös!
- Tutustu orientoivaan materiaaliin (Huom. Kaikkea ei tarvitse lukea; valitse näkökulma!)
- Tarkista etukäteen mitä tekniikkaa tai tarvikkeita tarvitset klubin vetämiseen!
- Luota itseesi! Ei ole oikeaa tai väärää tapaa vetää klubia.

Aihe 1: Tietoturva

[Lataa tietovisan vastauspohja Sharepointista](#)

Sekä väitteisiin että tietovisaan menee noin 1,5 tuntia.

Ohjaajan taustamateriaalit:

[Arjen digitaidot –koulutus](#) (Liboppi.fi, kaikista hyödyllisin!)

[Kuluttajaliiton Varo Varmista Varoita -hanke](#)

[Visit Nokian joulukalenterissa huijausyritys 12/2024 - Yle.fi](#)

[Pankkitunnukset vai mobiilivarmenne nettiasiointiin? 12/2024 - Yle.fi](#)

[Oma data suojassa - Tieke](#)

[Kyberturvallisuuskeskus- Laitteiden ja ohjelmistojen päivitys](#)

[Kyberturvallisuuskeskus - Kotiverkon tietoturva](#)

[Kyberturvallisuuskeskus - Vinkkejä puhelimen tietoturvalliseen käyttöön](#)

[Pimeät käytännöt - Kilpailu- ja kuluttajavirasto](#)

Aihe 2: Salaliittoteoriat

Ohjaajan taustamateriaali:

[Salaliittoteorioiden kulta-aika](#)

[Haaste 3-2024 Salaliittoteoriat ovat tuhoisimpia niihin uskoville itselleen – Rikoksentorjunta](#)

[FINSCI selvitti salaliittoteoriauskomuksia: suomalaisten suosituin uskomus on omaksuttu elokuvista](#)

[Neljä mediavaikuttamisen tekniikkaa - Mediakasvatusseura ry](#)

[Huijausinfo | Kuluttajaliitto](#)

Aihe 3: Uutiset

Lataa **mielenkiintokartoitus**: [Mielenkiintokartoitus.pdf sharepointissa](#)

Ohjaajan taustamateriaali:

[Mediaa, kiitos! Viisi teemaa journalismiin | Aikakausmedia, Uutismedian liitto](#)

[Journalistin ohjeet – JSN](#)

[Miten erottaa journalistinen tiedonvälitys muusta viestinnästä? – Tunnista journalismi](#)

Koponen, Koskinen, Pullinen: *Öyhökratia* (2022, Gummerus)

[Sisältösekaannuksen selviytymisopas - Selviä verkon informaatiokaaoksesta](#)

Aihe 4: Tv-sarjat ja elokuvat

Ota käyttöön Microsoft Forms. Klubiin kuuluu [tämä kysely](#).

Ohjaajan taustamateriaali:

[Elokvapolku – Info - Kavi.fi](#)

[Visuaaliset keinot ja kerronta – Koulukino](#)

[Mediakasvatusta ja moninaisuutta – Mediametka – mediakasvatuksen ja elokuvakulttuurin edistäjä](#)

Pohdi omia suosikkejasi ja tutustu menneen vuoden elokuva- ja tv-tarjontaan

Aihe 5: Sosiaalinen media

Ohjaajan taustamateriaali:

Koponen, Koskinen, Pullinen: [Öyhökratia](#) (2022, Gummerus)

Nieminen, Vehkoo: [Vihan ja inhon internet](#) (2017, Kosmos)

Hämäri: [Verbaalinen väkivalta verkossa](#) (2024, Basam Books)

[Neljä mediavaikuttamisen tekniikkaa - Mediakasvatusseura ry](#)

[Etiikka digitaalisessa mediakulttuurissa – Mediametka – mediakasvatuksen ja elokuvakulttuurin edistäjä](#)

[Sisältösekaannuksen selviytymisopas - Selviä verkon informaatiokaaoksesta](#)

[Näin kytket suosittelualgoritmit pois päältä suurissa some-palveluissa - Sitra](#)

Aihe 6: Ilmiöklubi teemalukupiirinä

- Kaunokirjallisuus: tarkoituksena keskustella, mikä rooli medialla on teoksessa
  - Susanne Collins: Nälkäpeli (2008)
  - George Orwell: 1984 (1949)
  - Esa Mäkinen: Totuuskuutio (2015)
  - Matti Kangaskoski: Kosmos ja kuolema (2024)
- Samalla voi käydä läpi yhtenevyyksiä tosielämään: miten kirjat ammentavat todellisuudesta ja kuvittelevat tulevaisuutta eteenpäin?
  - Informaatiovaikuttaminen, propaganda, polarisaatio, kuva- ja videomanipulaatio
- Tietokirjallisuus:
  - Lahtinen, Purokuru: *Mikä internetiä vaivaa?* (2025)
  - Markus Tiittula: *Taistelu totuudesta* (2022)
  - Koponen, Koskinen, Pullinen: *Öyhökratia* (2022)

Aluehallintovirasto

Lisätietoja ja -tukea

Ritva Nikola, palvelupäällikkö

Ritva.nikola@ouka.fi

Jäljillä-hanke 2024-2025

KAUPUNGINKIRJASTO

OULU

